

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 555 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Slovēnija

**Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais
ziņojums**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

Slovēnija

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 3. punktu sagatavotais ziņojums

1. IEVADS

2020. gada 20. martā Komisija pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā puda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes pakta paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

Dati, kurus Slovēnijas iestādes paziņoja 2020. gada 31. martā un kurus pēc tam apstiprināja Eurostat¹, liecina, ka vispārējās valdības budžeta pārpalikums Slovēnijā 2019. gadā sasniedza 0,5 % no IKP, savukārt vispārējās valdības bruto parāds bija 66,1 % no IKP. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu Slovēnija plāno deficītu 8,1 % apmērā no IKP 2020. gadā, savukārt parāds tiek plānots 82,4 % apmērā no IKP.

2020. gadā plānotais deficīts pirmšķietami apliecina to, ka pastāv pārmērīgs budžeta deficīts, kas definēts Stabilitātes un izaugsmes pakta.

Tāpēc Komisija, ņemot vērā iepriekš minēto, ir sagatavojusi šo ziņojumu, kurā analizēta Slovēnijas atbilstība Līgumā noteiktajam deficīta un parāda kritērijam. Tajā ņemti vērā visi būtiskie faktori un ievērojamais ekonomikas satricinājums, kas saistīts ar Covid-19 pandēmiju.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>.

1. tabula. Vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds (% no IKP)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Deficīta kritērijs	Vispārējās valdības bilance	-1,9	0,0	0,7	0,5	-7,2	-2,1
Parāda kritērijs	Vispārējās valdības bruto parāds	78,7	74,1	70,4	66,1	83,7	79,9
	Starpība ar parāda samazināšanas kritēriju				-6,8	2,8	-2,8
	Strukturālās bilances izmaiņas	0,4	0,6	-0,2			
	Prasītā <i>MLSA</i>	-1,1	-2,1	-6,2			

Piezīme: *MLSA* ir minimālā lineārā strukturālā korekcija.

Avots: Eurostat, Eiropas Komisijas 2020. gada pavasara prognoze.

2. DEFICĪTA KRITĒRIJS

Pamatojoties uz 2020. gada stabilitātes programmu, tiek plānots, ka Slovēnijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2020. gadā sasniegs 8,1 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsaucē vērtību – 3 % no IKP – un nav tuvu tai. Deficīta pieaugums atspoguļo plānotos stimulējošos pasākumus 4,4 % apmērā no IKP un ekonomikas sarūkuma sekas.

Plānotais Līguma atsaucē vērtības pārsniegums 2020. gadā ir ārkārtējs, jo tas ir nopietnas ekonomikas lejupslīdes rezultāts. Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi, Komisijas 2020. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2020. gadā samazināsies par 7,0 %.

Plānotais Līguma atsaucē vērtības pārsniegums būtu īslaicīgs, pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi, kurā tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2021. gadā samazināsies zem 3 % no IKP. Tomēr šīs prognozes ir saistītas ar ārkārtīgi lielu nenoteiktības pakāpi.

Kopsummā 2020. gadā plānotais deficīts ir virs Līgumā noteiktās atsaucē vērtības – 3 % no IKP – un nav tuvu tai. Plānotais pārsniegums atbilstoši definīcijām Līgumā un Stabilitātes un izaugsmes paktā tiek uzskatīts par ārkārtēju, savukārt pārsnieguma būtība pašlaik tiek uzskatīta par īslaicīgu. Tādējādi analīze pirmšķietami liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/97 noteiktais budžeta deficīta kritērijs nav izpildīts.

3. PARĀDA KRITĒRIJS

Valdības parāda attiecība pret IKP samazinājās no 70,4 % no IKP 2018. gadā līdz 66,1 % no IKP 2019. gadā. Parāda attiecības samazināšanos galvenokārt veicināja primārais pārpalikums un saucēja efekts nominālā IKP pieauguma rezultātā, kā arī negatīvā atlikumu un plūsmu korekcija.

Paziņotie dati liecina par to, ka Slovēnija 2019. gadā ir izpildījusi parāda samazināšanas kritēriju, jo starpība ar kritēriju ir 6,8 % no IKP.

Līdz ar to analīze liecina, ka parāda kritērijs ir izpildīts, pamatojoties uz 2019. gada izpildes datiem.

4. BŪTISKIE FAKTORI

Līguma 126. panta 3. punktā ir noteikts: ja kāda dalībvalsts neatbilst viena vai abu šo kritēriju izvirzītajām prasībām, Komisijai jā sagatavo ziņojums. Minētajā ziņojumā “ņem vērā arī to, vai valdības budžeta deficīts pārsniedz valdības investīciju izdevumus, kā arī ņem vērā visus citus būtiskus faktorus, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā”.

Minētie faktori ir sīkāk izskaidroti Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktā, kurā arī noteikts, ka nepieciešams pienācīgi ņemt vērā jebkurus citus faktorus, kurus attiecīgā dalībvalsts uzskata par būtiskiem, lai pilnībā novērtētu atbilstību deficīta un parāda kritērijiem, un par kuriem dalībvalsts paziņojusi Padomei un Komisijai.

Attiecībā uz atbilstību deficīta kritērijam 2020. gadā jāatzīmē, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 4. punktu minētos būtiskos faktorus nevar ņemt vērā posmos pirms lēmuma pieņemšanas par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu, novērtējot Slovēnijas atbilstību deficīta kritērijam, jo valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsaucē vērtību (60 % no IKP) un nav izpildīts dubultais nosacījums, proti, deficītam jāpaliek tuvu atsaucē vērtībai un tā atsaucē vērtības pārsniegumam jābūt īslaicīgam.

Pašreizējā situācijā attiecībā uz 2020. gadu jāņem vērā vēl viens svarīgs faktors – Covid-19 pandēmijas ekonomiskā ietekme, kura ļoti nopietni ir skārusi budžeta situāciju un kuras dēļ perspektīva ir ārkārtīgi nenoteikta. Pandēmijas rezultātā ir arī iedarbināta vispārējā izņēmuma klauzula.

4.1. Covid-19 pandēmija

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir būtiska negatīva ietekme Eiropas Savienībā. Ietekme uz IKP pieaugumu būs atkarīga gan no pandēmijas ilguma, gan no pasākumiem, kas veikti valstu iestāžu un Eiropas un pasaules līmenī, lai palēninātu tās izplatību, aizsargātu ražošanas jaudas un atbalstītu kopējo pieprasījumu. Dalībvalstis jau ir pieņēmušas vai pieņem budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmu kapacitāti un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajām personām un nozarēm. Ir pieņemti arī būtiski likviditātes atbalsta pasākumi un citas garantijas. Kolīdz būs pieejama sīkāka informācija, kompetentajām statistikas iestādēm jāizvērtē, vai minētajiem pasākumiem ir tūlītēja ietekme uz vispārējās valdības bilanci. Kopā ar saimnieciskās darbības samazināšanos minētie pasākumi veicinās krietni lielāka valdības budžeta deficīta un parāda veidošanos.

4.2. Ekonomikas stāvoklis vidējā termiņā

Slovēnijas ekonomika 2019. gadā pieauga par 2,4 %. Nodarbinātība turpināja nepārtraukti palielināties, un bezdarba līmenis gada pēdējā ceturksnī sasniedza ļoti zemu rādītāju, proti, 4,0 %. Neraugoties uz to, ka gada beigās izaugsme palēninājās, tomēr, iestājoties krīzei, Slovēnijas situācija bija samērā spēcīga.

Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi, ir paredzams, ka 2020. gadā ekonomika saruks par aptuveni 7 %. Paredzams, ka saimnieciskā darbība atgūsies 2020. gada otrajā pusē, kam par labu nāks stingrie politikas pasākumi, kas tika pieņemti, lai veicinātu

nodarbinātību un mazinātu ekonomikas lejupslīdes laikā skarto mājsaimniecību un uzņēmumu ienākumu kritumu. Tiek prognozēts, ka 2021. gadā izaugsme sasniegs 6,7 %. Īstermiņa perspektīvas ir saistītas ar ārkārtīgi lielu nenoteiktības pakāpi attiecībā uz pandēmijas ilgumu un tās ekonomisko ietekmi. Tas ir mīkstināošs faktors, novērtējot Slovēnijas atbilstību deficīta kritērijam 2020. gadā.

4.3. Budžeta stāvoklis vidējā termiņā

Nominālais pārpalikums samazinājās no 0,7 % no IKP 2018. gadā līdz 0,5 % no IKP 2019. gadā.

2018. gada 13. jūlijā Slovēnijai tika ieteikts nodrošināt, lai valdības primāro izdevumu nominālā pieauguma temps, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un vienreizējus pasākumus, 2019. gadā nepārsniegtu 3,1 % ("izdevumu kritērijs"), kas atbilst strukturālajai korekcijai 0,65 % apmērā no IKP². Vispārējais novērtējums liecina par būtisku novirzi no ieteiktās korekcijas virzībā uz vidēja termiņa budžeta mērķi 2019. gadā un 2018. un 2019. gadā kopā.

Stabilitātes programmā ir ietverta informācija par būtiskiem pasākumiem pandēmijas ierobežošanai un ekonomikas atbalstam. Tajā tiek lēsts, ka minēto tiešā atbalsta pasākumu ietekme uz budžetu 2020. gadā būs 4,4 % no IKP.

Komisijas 2020. gada pavasara prognozē un 2020. gada stabilitātes programmā iekļautās fiskālās prognozes ir saistītas ar ārkārtīgi lielu nenoteiktības pakāpi.

4.4. Valdības parāda stāvoklis vidējā termiņā

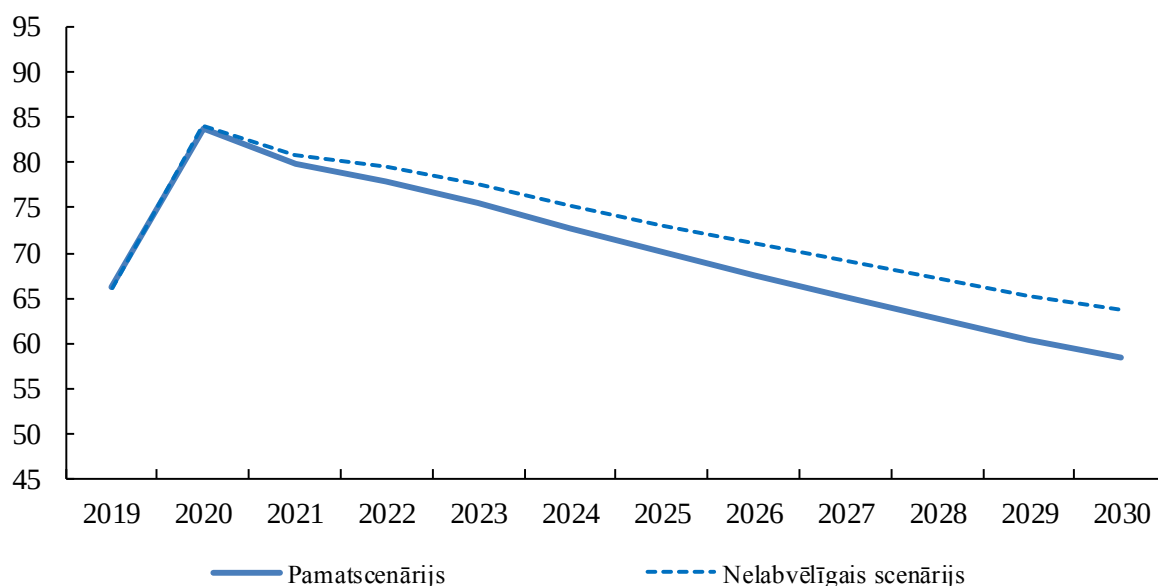
Saskaņā ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ir paredzams, ka vispārējās valdības parāds palielināsies no 66,1 % no IKP 2019. gadā līdz 83,7 % no IKP 2020. gadā.

Parāda atmaksājamības analīze ir atjaunināta ar Komisijas 2020. gada pavasara prognozi. Minētajā analīzē ir apstiprināts, ka, neraugoties uz riskiem, parāda stāvoklis Slovēnijā vidējā termiņā saglabājas ilgtspējīgs; šajā analīzē ir ņemti vērā svarīgi mīkstinājoši faktori (tostarp parāda profils un vēsturiski zema procentu likmju līmenis). Konkrēti – kaut arī valdības parāda situācija ir pasliktinājusies Covid-19 krīzes rezultātā, tomēr saskaņā ar pamatscenāriju ir paredzams, ka parāda attiecība pret IKP vidējā termiņā būs uz ilgtspējīgas (lejupējas) trajektorijas³.

² Padomes Ieteikums (2018. gada 13. jūlijs) par Slovēnijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Slovēnijas 2018. gada stabilitātes programmu (OV C 320, 10.9.2018., 103. lpp.).

³ Pamatscenārijs ir balstīts uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi. Attiecībā uz laikposmu pēc 2021. gada tiek pieņemta pakāpeniska fiskālās politikas korekcija, kas atbilst ES ekonomikas un fiskālās politikas koordinācijas un uzraudzības satvaram. Reālā IKP pieaugums tiek prognozēts saskaņā ar tā dēvēto *EPC/OGWG T+10* metodi. Konkrēti – (reālā) faktiskā IKP pieauguma virzītājspēks ir tā potenciālā izaugsme, un to ietekmē jebkādas apsvērtās papildu fiskālās korekcijas (ar fiskālā multiplikatora starpniecību). Tiek pieņemts, ka inflācija pakāpeniski tuvosies 2 %. Pieņēmumi par procentu likmēm tiek noteikti atbilstīgi finanšu tirgus prognozēm. Saskaņā ar nelabvēlīgo scenāriju tiek pieņemts, ka procentu likmes ir (par 500 bāzes punktiem) augstākas un IKP izaugsme ir (par -0,5 procentpunktiem) mazāka salīdzinājumā ar pamatscenāriju (visā prognozes periodā).

1. grafiks. Valdības parāda attiecība pret IKP, Slovēnija, % no IKP

Avots: Komisijas dienesti.

4.5. Citi faktori, ko norādījusi dalībvalsts

Slovēnijas iestādes 2020. gada 12. maijā nosūtīja vēstuli ar būtiskajiem faktoriem saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 3. punktu. Iepriekšējās iedaļās sniegtā analīze jau apraksta galvenos iestāžu norādītos faktorus.

5. SECINĀJUMI

Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu tiek plānots, ka Slovēnijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2020. gadā sasniegs 8,1 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsaucē vērtību – 3 % no IKP – un nav tuvu tai. Plānotais atsaucē vērtības pārsniegums tiek uzskatīts par ārkārtēju, un pašlaik tas tiek uzskatīts par īslaicīgu.

2019. gada beigās vispārējās valdības bruto parāds bija 66,1 % no IKP, kas pārsniedz Līgumā noteikto atsaucē vērtību – 60 % no IKP. Slovēnija 2019. gadā izpildīja parāda samazināšanas kritēriju.

Saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu šajā ziņojumā arī tika izvērtēti būtiskie faktori.

Tomēr attiecībā uz atbilstību deficīta kritērijam 2020. gadā jāatzīmē, ka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1467/97 2. panta 4. punktu minētos būtiskos faktorus nevar ņemt vērā posmos pirms lēmuma pieņemšanas par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu, novērtējot Slovēnijas atbilstību deficīta kritērijam, jo valdības parāda attiecība pret IKP pārsniedz atsaucē vērtību (60 % no IKP) un nav izpildīts dubultais nosacījums, proti, deficītam jāpaliek tuvu atsaucē vērtībai un tā atsaucē vērtības pārsniegumam jābūt īslaicīgam.

Kopumā analīze liecina, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais budžeta deficīta kritērijs nav izpildīts.